

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

13 martie 2012*

„Recurs — Politica externă și de securitate comună — Măsuri restrictive instituite împotriva Republicii
Uniunii Myanmar — Înghețare de fonduri aplicabilă unor persoane, entități și organisme —
Temei juridic”

În cauza C-376/10 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii
Europene, introdus la 23 iulie 2010,

Pye Phyo Tay Za, cu domiciliul în Yangon (Myanmar), reprezentat de D. Anderson, QC, de
S. Kentridge, QC, de M. Lester, barrister, și de G. Martin, solicitor,

recurent,

celelalte părți în proces fiind:

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat de M. Bishop și de E. Finnegan, în calitate de agenți,

pârât în primă instanță,

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat de S. Hathaway, în calitate de agent,
și de D. Beard, barrister,

Comisia Europeană, reprezentată de S. Boelaert și de M. Konstantinidis, în calitate de agenți, cu
domiciliul ales în Luxemburg,

interveniente în primă instanță,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues (raportor),
K. Lenaerts, J.-C. Bonichot și M. Safjan, președinți de cameră, domnii K. Schiemann, G. Arestis,
A. Borg Barthet, M. Ilešič, J.-J. Kasel, D. Šváby, și doamna M. Berger, judecători,

avocat general: domnul P. Mengozzi,

grefier: doamna L. Hewlett, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 septembrie 2011,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 29 noiembrie 2011,

* Limba de procedură: engleza.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, domnul Tay Za, resortisant al Republicii Uniunii Myanmar, solicită Curții anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 19 mai 2010, Tay Za/Consiliul (T-181/08, Rep., p. II-1965, denumită în continuare „hotărârea atacată”), prin care acesta a respins acțiunea recurentului prin care se urmărea anularea Regulamentului (CE) nr. 194/2008 al Consiliului din 25 februarie 2008 de reînnoire și de întărire a măsurilor restrictive instituite împotriva Birmaniei/Myanmar și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 817/2006 (JO L 66, p. 1, denumit în continuare „regulamentul în litigiu”), în măsura în care numele recurentului figurează pe lista cu persoanele, entitățile și organismele cărora li se aplică acest regulament.

Istoricul cauzei și regulamentul în litigiu

- 2 Din cauza absenței progreselor pe calea democratizării și a existenței unor încălcări persistente ale drepturilor omului în Myanmar, Consiliul Uniunii Europene a adoptat la 28 octombrie 1996 un anumit număr de măsuri restrictive împotriva acestei țări prin Poziția comună 96/635/PESC (JO L 287, p. 1). Întrucât situația care a justificat adoptarea acestei poziții comune nu a evoluat, măsurile restrictive în cauză au fost prelungite și întărite în cursul anilor următori.
- 3 La vârsta de 16 ani, recurentul a făcut pentru prima dată obiectul unor măsuri restrictive adoptate de Consiliu prin Decizia 2003/907/PESC din 22 decembrie 2003 de punere în aplicare a Poziției comune 2003/297 (JO L 340, p. 81) și prin Regulamentul (CE) nr. 2297/2003 al Comisiei din 23 decembrie 2003 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2000 al Consiliului de interzicere a vânzării, furnizării sau exportului către Birmania/Myanmar de echipament care poate fi utilizat pentru reprimarea internă sau acte de terorism și de înghețare a fondurilor anumitor persoane care au legături cu funcții guvernamentale importante în țara respectivă (JO L 340, p. 37).
- 4 La 27 aprilie 2006, Consiliul a adoptat Poziția comună 2006/318/PESC de reînnoire a măsurilor restrictive împotriva Birmaniei/Myanmar (JO L 116, p. 77, Ediție specială, 18/vol. 5, p. 44). Printre altele, Consiliul a impus înghețarea fondurilor și a resurselor economice care aparțin unor membri ai guvernului Republicii Uniunii Myanmar și tuturor persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor care le sunt asociate, acești membri ai guvernului și aceste persoane fizice fiind de asemenea supuși interdicției de a călători în statele membre. Măsurile menționate au fost prelungite până la 30 aprilie 2008 prin Poziția comună 2007/248/PESC a Consiliului din 23 aprilie 2007 de reînnoire a măsurilor restrictive împotriva Birmaniei/Myanmar (JO L 107, p. 8).
- 5 Ținând seama de gravitatea situației din Myanmar, Consiliul a considerat necesară intensificarea presiunilor asupra regimului militar și a adoptat Poziția comună 2007/750/PESC a Consiliului din 19 noiembrie 2007 de modificare a Poziției comune 2006/318 (JO L 308, p. 1).
- 6 Articolul 5 alineatele (1) și (2) din Poziția comună 2006/318, astfel cum a fost modificată prin Poziția comună 2007/750, are următorul cuprins:

„(1) Se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, sunt deținute, sunt controlate sau se află în posesia membrilor guvernului Birmaniei/ Myanmar și care aparțin, sunt deținute, sunt controlate sau se află în posesia persoanelor fizice sau juridice, a entităților sau a organismelor care le sunt asociate, astfel cum sunt enumerate în anexa II.

(2) Nu se pun la dispoziție, în mod direct sau indirect, fonduri sau resurse economice pentru sau în beneficiul persoanelor fizice sau juridice, al entităților sau al organismelor enumerate în anexa II.”

- 7 În titlul J, intitulat „Persoane care au beneficiat de politicile economice ale guvernului și alte persoane asociate regimului”, din anexa II la Poziția comună 2006/318, astfel cum a fost modificată prin Poziția comună 2007/750, figurează, printre altele, numele recurentului, însoțit de informațiile: „Fiul lui Tay Za” (J1c) și numele tatălui său, domnul Tay Za, însoțit de informația: „Director [executiv], Htoo Trading Co., [...]” (J1a).
- 8 Având în vedere că erau vizate și competențele Comunității Europene, prin regulamentul în litigiu, care a fost adoptat în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, au fost puse în aplicare anumite măsuri restrictive prevăzute în Pozițiile comune 2006/318 și 2007/750. Anexele la acest regulament, care cuprind listele cu persoanele, entitățile și organismele afectate de măsurile restrictive, au fost modificate prin Regulamentul (CE) nr. 385/2008 al Comisiei din 29 aprilie 2008 de modificare a Regulamentului nr. 194/2008 (JO L 116, p. 5).
- 9 Articolul 11 alineatele (1) și (2) din regulamentul în litigiu prevede:
- „(1) Se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, sunt în proprietatea, sunt deținute sau sunt controlate de membrii guvernului din Birmania/Myanmar și de persoanele fizice sau juridice, entitățile sau organismele asociate acestora, astfel cum sunt enumerate în anexa VI.
- (2) Se interzice punerea la dispoziție, în mod direct sau indirect, și utilizarea în beneficiul persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor enumerate în anexa VI, a fondurilor sau resurselor economice de orice fel.”
- 10 Anexa VI la regulamentul în litigiu este intitulată „Lista membrilor guvernului Birmaniei/Myanmar și a persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor care le sunt asociate, menționate la articolul 11”.
- 11 În titlul J din anexa VI menționată la regulamentul în litigiu, astfel cum a fost modificată prin Regulamentul nr. 385/2008, sunt enumerate „[p]ersoanele care beneficiază de pe urma politicilor economice ale guvernului și alte persoane asociate cu regimul”. La pozițiile J1c și J1a sunt înscrise numele recurentului, însoțit de informația „Fiul lui Tay Za”, și numele tatălui său, domnul Tay Za, însoțit de informația „Director [executiv], societatea comercială Htoo Trading Co.; Htoo Construction Co. [...]”.
- 12 În ce privește modalitățile de transmitere a informațiilor privind anexa VI la regulamentul în litigiu, articolul 18 alineatul (2) din acest regulament prevede publicarea unei comunicări.
- 13 La 11 martie 2008, Consiliul a publicat o comunicare în atenția persoanelor și a entităților menționate pe listele prevăzute la articolele 7, 11 și 15 din regulamentul în litigiu (JO C 65, p. 12).
- 14 La punctul 2 din această comunicare, Consiliul precizează că persoanele și entitățile enumerate în anexa VI la regulamentul în litigiu sunt:
- „(a) membri ai guvernului din [...] Myanmar sau
- (b) persoane fizice sau juridice, entități sau organisme asociate acestora.”
- 15 Potrivit aceleiași comunicări, „persoanele și entitățile interesate pot înainta Consiliului, în orice moment, [...] o cerere, însoțită de orice documente justificative, pentru reanalizarea deciziei de includere și menținere a acestora pe listele anterior menționate [...]”.
- 16 În perioada 2000-2007, recurentul a locuit împreună cu mama sa în Singapore, iar ulterior s-a întors în Myanmar.

- 17 Prin scrisoarea din 15 mai 2008, recurentul a solicitat Consiliului să îi pună la dispoziție elementele de fapt care justifică înscrierea numelui său pe lista din anexa VI la regulamentul în litigiu și să radieze numele său de pe această listă.
- 18 Consiliul a răspuns prin scrisoarea din 26 iunie 2008 că numele recurentului figura pe lista din anexa menționată întrucât, fiind fiul domnului Tay Za, făcea parte, în această calitate, din grupul de persoane care beneficiază de politicile economice ale guvernului Republicii Uniunii Myanmar.

Acțiunea în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 19 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 16 mai 2008 recurentul a solicitat Tribunalului anularea regulamentul în litigiu.
- 20 În susținerea acțiunii sale, recurentul invoca opt motive întemeiate pe lipsa de temei juridic al regulamentul în litigiu și pe încălcarea obligației de motivare, a dreptului la un proces echitabil, a dreptului la o protecție jurisdicțională efectivă, a dreptului de proprietate, a principiului proporționalității, a principiilor de drept care decurg din caracterul penal al impunerii înghețării fondurilor și, respectiv, a principiului securității juridice.
- 21 Consiliul, susținut de Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, precum și de Comisia Europeană, a solicitat respingerea acțiunii.
- 22 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a respins acțiunea menționată în totalitate.

Concluziile părților în fața Curții

- 23 Prin recursul formulat, recurentul solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate;
 - constatarea faptului că regulamentul în litigiu este nul și neavenit în ceea ce îl privește și
 - obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată aferente prezentului recurs și procedurii în fața Tribunalului.
- 24 Consiliul solicită Curții:
- respingerea recursului și
 - obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.
- 25 Regatul Unit solicită Curții respingerea recursului.
- 26 Comisia solicită Curții respingerea recursului și obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

- 27 Recurentul invocă patru motive, întemeiate pe erori de drept săvârșite de Tribunal în ceea ce privește, în primul rând, temeiul juridic al regulamentul în litigiu, în al doilea rând, obligația de motivare care îi incumbă Consiliului, în al treilea rând, dreptul la apărare și, în al patrulea rând, respectarea dreptului de proprietate și a principiului proporționalității.

28 În ceea ce privește primul motiv, întemeiat pe o eroare de drept în interpretarea temeiului juridic al regulamentului în litigiu, punctele din hotărârea atacată vizate de acest motiv sunt următoarele:

„57 [...] trebuie constatat că obiectul regulamentului în litigiu este de a reinnoi și de a consolida măsurile restrictive instituite împotriva Uniunii Myanmar. Astfel, reiese din considerentul (6) al regulamentului în litigiu că, într-o perioadă de peste zece ani, anterioară adoptării regulamentului în litigiu, Consiliul și membrii comunității internaționale au condamnat în mod repetat practicile regimului militar din Myanmar, între care restrângerile drepturilor fundamentale, și că, având în vedere încălcările de lungă durată, grave și continue ale drepturilor fundamentale, practicate de acest regim, măsurile restrictive adoptate de Consiliu aveau drept scop promovarea respectării drepturilor fundamentale ale omului și serveau astfel la protejarea principiilor etice ale societății.

58 În consecință, regulamentul în litigiu este clar îndreptat împotriva unei țări terțe, respectiv Uniunea Myanmar.

[...]

61 [...] trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, noțiunea de țară terță, în sensul articolelor 60 CE și 301 CE, poate include conducătorii unei astfel de țări, precum și indivizi și entități care sunt asociați acestor conducători sau sunt controlați direct sau indirect de aceștia [Hotărârea din 3 septembrie 2008, Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, C-402/05 P și C-415/05 P (Rep., p. I-6351, punctul 166)]. Pentru a putea fi calificat drept asociat cu conducătorii unei țări terțe, trebuie să existe o legătură suficientă între individul vizat și regimul respectiv.

[...]

66 Trebuie constatat de asemenea că s-a considerat în mod justificat de Consiliu că administratorii importanți ai întreprinderilor din regimul militar din Myanmar, precum tatăl reclamantului, director executiv al întreprinderilor Htoo Trading Co. și Htoo Construction Co., pot fi calificați drept persoane asociate acestui regim. Astfel, în Myanmar, activitățile comerciale ale întreprinderilor respective nu pot prospera decât dacă beneficiază de favorurile regimului menționat. În calitate de administratori ai întreprinderilor menționate, aceștia beneficiază de politicile economice ale acestei țări, prin intermediul funcției lor. Prin urmare, există o legătură strânsă între administratorii acestor întreprinderi și regimul militar.

67 În ce privește membrii de familie ai acestor administratori de întreprinderi, este permis să se prezume că beneficiază de funcția exercitată de acești administratori, astfel încât nimic nu se opune concluziei că beneficiază de asemenea de politicile economice ale guvernului.

68 Totuși, prezumția potrivit căreia membrii de familie ai administratorilor întreprinderilor importante dintr-o țară terță beneficiază, la rândul lor, de politicile economice ale guvernului țării respective poate fi răsturnată dacă un reclamant reușește să demonstreze că nu are legături strânse cu administratorul care face parte din familia sa.

69 În această privință, trebuie subliniat că reclamantul nu a dovedit că s-a disociat de tatăl său astfel încât poziția tatălui său ca administrator important al unor întreprinderi nu îi mai permite să beneficieze de politicile economice ale guvernului din Myanmar. Desigur, în ședință, reclamantul a afirmat că a locuit cu mama sa în Singapore de la vârsta de 13 ani, că nu a lucrat niciodată pentru tatăl său și că nu deține acțiuni la societăți din Myanmar. Totuși, acesta nu a precizat originea fondurilor care, în perioada 2005-2007, i-au permis să fie acționar la două societăți ale tatălui său stabilite în Singapore.

70 Pe de altă parte, în temeiul articolului 301 CE, o acțiune a Comunității poate merge până la întreruperea totală a relațiilor economice cu o țară terță. Prin urmare, Consiliul ar putea adopta măsurile urgente necesare în ce privește circulația capitalurilor și plățile pentru a pune în aplicare o astfel de acțiune, în conformitate cu articolul 60 CE. Un embargo comercial general față de o țară terță ar privi toate persoanele din Myanmar, iar nu numai pe cele care beneficiază de politicile economice ale regimului militar din Myanmar mulțumită situației lor personale în această țară. În speță, trebuie să se considere *a fortiori* că măsurile restrictive, pe baza unor sancțiuni punctuale și selective care privesc anumite categorii de persoane considerate de Consiliu drept asociate cu regimul respectiv, între care membrii de familie ai administratorilor importanți ai întreprinderilor din țara terță vizată, intră în domeniul de aplicare al articolelor 60 CE și 301 CE.

[...]

72 În plus, trebuie arătat că includerea membrilor de familie în categoriile de persoane afectate de măsurile restrictive adoptate împotriva Uniunii Myanmar este justificată prin considerații de eficacitate. [...] Includerea membrilor de familie ai administratorilor importanți de întreprinderi preîntâmpină eludarea măsurilor restrictive în cauză prin transferul fondurilor acestor administratori către membrii familiilor lor.”

Argumentele părților

- 29 Recurentul susține că articolele 60 CE și 301 CE nu dau Consiliului competența de a-i îngheța activele din cauza legăturii insuficiente între el și guvernul Republicii Uniunii Myanmar. În opinia acestuia, din cuprinsul punctului 166 din Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, rezultă că numai conducătorii unei țări terțe sau persoanele care sunt asociate acestora ori care sunt controlate de ei pot face obiectul unor măsuri restrictive adoptate în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE. Nu ar fi permisă impunerea unor asemenea măsuri unor indivizi pentru simplul motiv că s-ar prezuma că aceștia din urmă ar beneficia de politicile economice ale unui regim ca urmare a legăturilor lor cu persoane care, din cauza apartenenței lor la mediul de afaceri, sunt, la rândul lor, prezumate că beneficiază de acest regim.
- 30 Invocând Hotărârea Tribunalului din 23 octombrie 2008, People’s Mojahedin Organization of Iran/Consiliul (T-256/07, Rep., p. II-3019), recurentul susține că Consiliul are obligația de a face dovada că înghețarea fondurilor este justificată. În opinia lui, din această hotărâre rezultă că decizia de includere a persoanei interesate pe lista în discuție trebuie să se întemeieze pe probe serioase și credibile, iar instituțiile ar trebui să comunice persoanei vizate motivele includerii.
- 31 În hotărârea atacată, Tribunalul ar fi reproșat recurentului că nu ar fi răsturnat prezumția care acționează împotriva lui din cauza faptului că nu a adus precizări cu privire la proveniența fondurilor care i-au permis să fie, în perioada 2005-2007, acționar la două societăți ale tatălui său cu sediul în Singapore. Recurentul amintește că nu era deținătorul unor asemenea acțiuni atunci când a fost înscris pentru prima dată pe lista în discuție, în 2003, sau în 2008, cu ocazia adoptării regulamentului în litigiu, și că nu avea absolut nicio legătură cu interesele comerciale ale tatălui său.
- 32 Recurentul subliniază că înscrierea pe o asemenea listă a membrilor de familie ai persoanelor vizate de regulamentul în litigiu în vederea evitării riscului eludării înghețării fondurilor nu este o justificare convingătoare întrucât o astfel de înscriere nu ar împiedica transferul de active, cu titlu preventiv, nici către membri de familie mai îndepărtați, nici către terți.
- 33 În ceea ce privește competența Comunității de a impune măsuri restrictive punctuale anumitor categorii de persoane, recurentul arată că în Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, Curtea a statuat că, deși articolele 60 CE și 301 CE

permit aplicarea unor sancțiuni împotriva unei țări terțe, din acestea nu rezultă totuși o autorizare deplin drept de a se lua măsuri selective împotriva unor persoane fizice.

- 34 La aceste argumente, Consiliul răspunde că, contrar celor pretinse de recurent, acesta figurează pe lista regulamentului în litigiu din cauza calității sale de membru al unei categorii speciale de persoane identificate în acest regulament, iar nu cu titlu individual. În lipsa unei indicații contrare, membrii de familie ai persoanelor asociate regimului militar al Republicii Uniunii Myanmar ar fi prezumați a beneficia de politicile economice ale acestei țări. Recurentul ar fi astfel asociat în mod efectiv acestui regim, în sensul Hotărârii Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior. Pe de altă parte, recurentul s-ar fi descris întotdeauna ca fiind student și nu ar fi lăsat niciodată să se înțeleagă că ar fi fost independent din punct de vedere financiar de tatăl său.
- 35 Cu privire la riscul de eludare a măsurilor restrictive, Consiliul susține că faptul de a înscrie simultan pe lista în discuție atât pe administratorul unei întreprinderi, cât și pe membrii familiei sale are ca efect tocmai înghețarea tuturor activelor vizate, inclusiv cele care au putut să fie transferate în prealabil către asemenea membri. Având în vedere gradul de încredere necesar pentru efectuarea unui astfel de transfer, administratorii de întreprinderi ar fi mai puțin înclinați să îl facă în beneficiul unor terți.
- 36 Regatul Unit, care și-a limitat intervenția la prezentul motiv, și Comisia consideră că Tribunalul nu a comis nicio eroare de drept atunci când a statuat că regulamentul în litigiu este întemeiat pe un temei juridic adecvat. În lumina textului și a finalității Poziției comune 2006/318 și a regulamentului în litigiu, precum și a necesității evitării oricărei eludări a unor măsuri importante, ar fi necesar ca termenii „persoane [...] asociate” membrilor guvernului Republicii Uniunii Myanmar, care figurează la articolul 11 din regulamentul menționat, să fie interpretați în sensul că includ membrii de familie ai acestor persoane și membrii de familie ai persoanelor care beneficiază de politicile economice ale acestui guvern.
- 37 Potrivit Comisiei, recurentul pare să conteste însuși mecanismul „sancțiunilor punctuale” ales de Consiliu. Or, instanțele Uniunii nu ar avea competența de a controla acest mecanism particular ales pentru aplicarea embargoului comercial față de țări terțe.
- 38 În sistemul juridic al Uniunii, Consiliul ar dispune de o largă putere de apreciere în ce privește elementele care trebuie luate în considerare în vederea adoptării sancțiunilor economice și financiare pe baza articolelor 60 CE și 301 CE, în conformitate cu o poziție comună adoptată în temeiul politicii externe și de securitate comune.
- 39 Întrucât instanța Uniunii nu poate, în special, să substituie aprecierea Consiliului cu privire la probe, la fapte și la împrejurări care justifică adoptarea unor astfel de măsuri cu propria apreciere, controlul exercitat de Tribunal cu privire la legalitatea deciziilor de înghețare a fondurilor ar trebui să se limiteze la verificarea respectării regulilor de procedură și de motivare, a acurateții situației de fapt reținute, a absenței unei erori vădite în aprecierea acestor fapte și a inexistenței unui abuz de putere. Or, recurentul nu ar fi stabilit că Tribunalul ar fi respins în mod nelegal argumentele sale potrivit cărora regulile de procedură și motivele invocate de Consiliu în favoarea adoptării regulamentului în litigiu erau afectate de erori.
- 40 În opinia Comisiei, problema dacă există o legătură suficientă între recurent și conducerea Republicii Uniunii Myanmar și aprecierea de fapt efectuată de Tribunal cu privire la insuficiența probelor sau a argumentelor prezentate de recurent pentru infirmarea asocierii sale directe sau indirecte cu regimul militar al acestei țări nu sunt chestiuni de drept.

Aprecierea Curții

Observații introductive

- 41 Fără a ridica în mod expres o excepție de inadmisibilitate în privința acestui motiv, Comisia susține că problema dacă există o legătură suficientă între recurent și conducătorii Republicii Uniunii Myanmar susceptibilă să justifice aplicarea măsurilor restrictive în discuție constituie o chestiune de fapt, iar nu una de drept. Întrucât recurentul nu a demonstrat că Tribunalul a comis o inexactitate materială sau a denaturat elementele de probă, constatările de fapt la care acesta a ajuns ar trebui, prin urmare, să fie menținute de Curte.
- 42 Această argumentare nu poate fi reținută.
- 43 Astfel, după cum a amintit și Tribunalul la punctul 61 din hotărârea atacată, noțiunea „țară terță”, în sensul articolelor 60 CE și 301 CE, poate include conducătorii unei astfel de țări, precum și indivizi și entități care sunt asociați acestor conducători sau sunt controlați direct sau indirect de aceștia (a se vedea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 166).
- 44 Tribunalul a examinat tocmai în lumina acestei jurisprudențe dacă exista o legătură suficientă între recurent și conducătorii Republicii Uniunii Myanmar, susceptibilă să justifice adoptarea unor măsuri restrictive împotriva recurentului menționat, în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE.
- 45 În prezentul recurs, problema este aceea de a ști dacă, statuând la punctele 66 și 67 din hotărârea atacată că există o prezumție potrivit căreia membrii de familie ai administratorilor unor întreprinderi importante ale regimului militar din Myanmar beneficiază de funcția exercitată de acești administratori de întreprinderi astfel încât să fie permis să se concluzioneze că beneficiază și ei de politicile economice ale guvernului acestei țări, Tribunalul a aplicat în mod corect jurisprudența Curții referitoare la domeniul de aplicare al articolelor 60 CE și 301 CE, astfel cum decurge în special din Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior.

Cu privire la fond

- 46 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, alegerea temeiului juridic al unui act comunitar trebuie să se întemeieze pe elemente obiective, care pot fi supuse controlului jurisdicțional, printre care figurează în special scopul și conținutul actului (a se vedea în special Hotărârea din 16 noiembrie 2011, Bank Melli Iran/Consiliul, C-548/09 P, Rep., p. I-11381, punctul 66).
- 47 Articolul 60 CE prevede, la alineatul (1), că în cazul în care, în situațiile menționate la articolul 301 CE, este considerată necesară o acțiune a Comunității, Consiliul poate adopta în raport cu țările terțe respective măsurile urgente necesare în ceea ce privește circulația capitalurilor și plățile.
- 48 Potrivit articolului 301 CE, în cazul în care o poziție comună sau o acțiune comună, adoptată în conformitate cu dispozițiile Tratatului privind Uniunea Europeană referitoare la politica externă și de securitate comună, prevede o acțiune a Comunității care urmărește să întrerupă sau să reducă, în tot sau în parte, relațiile economice cu una sau cu mai multe țări terțe, Consiliul adoptă măsurile urgente necesare.
- 49 Regulamentul în litigiu privește adoptarea unor măsuri restrictive împotriva Republicii Uniunii Myanmar.
- 50 Din considerentul (6) al regulamentului în litigiu rezultă că, având în vedere încălcările de lungă durată, grave și continue ale drepturilor fundamentale, practicate de regimul în vigoare în această țară, măsurile restrictive cuprinse în acest regulament contribuie la promovarea respectării drepturilor fundamentale și servesc astfel la protejarea principiilor etice ale societății în țara menționată.

- 51 Potrivit articolului 11 din regulamentul în litigiu, măsurile restrictive respective s-au tradus prin înghețarea tuturor fondurilor și resurselor economice care aparțin membrilor guvernului Republicii Uniunii Myanmar și persoanelor fizice sau juridice, entităților sau organismelor asociate acestora.
- 52 Lista cu membrii acestui guvern, precum și cu persoanele, entitățile și organismele asociate acestora, vizate de articolul 11 menționat, care figurează în anexa VI la regulamentul în litigiu, cuprinde, printre altele, numele membrilor Consiliului de stat pentru pace și dezvoltare, miniștri, înalți responsabili militari și persoane care beneficiază de politicile economice ale guvernului menționat.
- 53 În această privință, trebuie amintit că Curtea s-a pronunțat deja în sensul că, având în vedere modul de redactare a articolelor 60 CE și 301 CE, în special expresiile „în raport cu țările terțe respective” și „cu una sau cu mai multe țări terțe” din cuprinsul acestora, dispozițiile menționate vizează adoptarea de măsuri împotriva unor țări terțe, această din urmă noțiune putând să includă conducerea unei astfel de țări, precum și indivizii și entitățile care sunt asociate acestei conduceri sau care sunt controlate direct sau indirect de aceasta (Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 166).
- 54 Pe lista persoanelor care beneficiază de politicile economice ale guvernului Republicii Uniunii Myanmar și ale căror fonduri și resurse economice au fost înghețate, care figurează la punctul J din anexa VI la regulamentul în litigiu, se regăsesc, printre altele, numele membrilor de familie ai administratorilor anumitor întreprinderi, printre care cel al recurentului.
- 55 Având în vedere jurisprudența Curții, astfel cum a fost amintită la punctul 53 din prezenta hotărâre, nu se poate exclude ca administratorii anumitor întreprinderi să poată face obiectul unor măsuri restrictive adoptate în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, dacă se stabilește că sunt asociați conducătorilor Republicii Uniunii Myanmar sau că activitățile acestor întreprinderi se află sub controlul acestor conducători.
- 56 Cu toate acestea, membrilor de familie ai administratorilor de întreprinderi care figurează pe lista din anexa VI la regulamentul în litigiu li se aplică măsurile de înghețare a fondurilor pentru singurul motiv că aparțin familiei unor persoane care, la rândul lor, sunt asociate conducătorilor naționali menționați.
- 57 În ceea ce privește membrii de familie ai acestor administratori de întreprinderi, la punctul 67 din hotărârea atacată, Tribunalul a statuat că este permis să se prezume că ei beneficiază de funcția exercitată de acești administratori, astfel încât nimic nu se opune concluziei că beneficiază și ei de politicile economice ale guvernului. De asemenea, Tribunalul a statuat că această prezumție poate fi răsturnată dacă reclamantul reușește să demonstreze că nu are legături strânse cu administratorul care face parte din familia sa (punctul 68 din hotărârea atacată).
- 58 Prin urmare, Tribunalul a concluzionat (punctul 70 din hotărârea atacată) că măsurile restrictive, pe baza unor sancțiuni punctuale și selective care se aplică anumitor categorii de persoane considerate de Consiliu drept asociate cu regimul respectiv, între care membrii de familie ai administratorilor unor întreprinderi importante din țara terță vizată, intră în domeniul de aplicare al articolelor 60 CE și 301 CE.
- 59 Este necesar să se verifice dacă, procedând astfel, Tribunalul a comis o eroare de drept referitoare la domeniul de aplicare al articolelor 60 CE și 301 CE, astfel cum au fost ele interpretate în jurisprudența Curții (a se vedea în special Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior).
- 60 Deși este adevărat că, la punctul 166 din Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, Curtea a procedat la o interpretare largă a articolelor 60 CE și 301 CE, având în vedere că a inclus în noțiunea „țări terțe”, care figurează la articolele respective, conducătorii acestor țări, precum și indivizii și entitățile care sunt asociate

acestor conducători sau care sunt controlate direct sau indirect de aceștia, nu este mai puțin adevărat că o asemenea interpretare a fost supusă unor condiții prin care se vizează să se asigure o aplicare a articolelor 60 CE și 301 CE conformă obiectivului care le-a fost stabilit.

- 61 În această privință, Curtea a îndepărtat teza Comisiei potrivit căreia ar fi suficient ca măsurile restrictive în cauză să vizeze persoane sau entități care se află într-o țară terță sau care sunt asociate acesteia în alt temei pentru ca ele să poată fi considerate a fi adoptate împotriva acestei țări, în sensul articolelor 60 CE și 301 CE (a se vedea Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 168).
- 62 Potrivit Curții, o asemenea interpretare a articolelor 60 CE și 301 CE ar avea ca efect recunoașterea unui domeniu de aplicare excesiv de larg acestor dispoziții și nu ar ține seama în niciun mod de exigența, care rezultă chiar din termenii acestora, ca măsurile luate în temeiul acestor dispoziții să fie adoptate împotriva unor țări terțe (Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 168).
- 63 Rezultă că, pentru a putea fi adoptate în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, ca măsuri restrictive care afectează țări terțe, măsurile împotriva unor persoane fizice trebuie să vizeze numai conducătorii țărilor respective și persoanele care sunt asociate acestor conducători (Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, punctul 166).
- 64 Această cerință garantează existența unei legături suficiente între persoanele vizate și țara terță care constituie ținta măsurilor restrictive adoptate de Uniune, împiedicând ca articolele 60 CE și 301 CE să facă obiectul unei interpretări prea largi și, prin urmare, contrară jurisprudenței Curții.
- 65 Considerând că este permis să se prezume că membrii de familie ai administratorilor întreprinderilor importante beneficiază și ei de politicile economice ale guvernului, Tribunalul a lărgit categoria persoanelor fizice care pot face obiectul unor măsuri restrictive punctuale.
- 66 Aplicarea unor asemenea măsuri unor persoane fizice pentru singurul motiv al legăturii lor familiale cu persoane asociate conducătorilor țării terțe vizate și independent de comportamentul personal încalcă jurisprudența Curții referitoare la articolele 60 CE și 301 CE.
- 67 Astfel, este dificil să se stabilească o legătură, fie ea și indirectă, între absența unor progrese pe calea democratizării și persistența încălcărilor drepturilor omului în Myanmar, care constituie, astfel cum reiese din considerentul (1) al regulamentului în litigiu, unul dintre motivele care au condus la adoptarea acestuia din urmă, și comportamentul membrilor de familie ai administratorilor de întreprinderi, care, prin el însuși, nu face obiectul niciunei cenzuri.
- 68 Pe de altă parte, statuând, la punctul 168 din Hotărârea Kadi și Al Barakaat International Foundation/Consiliul și Comisia, citată anterior, că măsurile restrictive adoptate împotriva unei țări terțe nu pot să vizeze persoane asociate acestei țări „în alt temei”, Curtea a vrut să restrângă categoria persoanelor fizice cărora li se pot aplica măsuri restrictive punctuale la cele a căror legătură cu țara terță în cauză se impune cu evidență, cu alte cuvinte conducătorilor țărilor terțe și indivizilor care sunt asociați acestor conducători.
- 69 Pe de altă parte, criteriul utilizat de Tribunal pentru includerea membrilor de familie ai administratorilor de întreprinderi se întemeiază pe o prezumție care nu a fost prevăzută nici în regulamentul în litigiu, nici în Pozițiile comune 2006/318 și 2007/750, la care acesta face trimitere, și care nu răspunde obiectivului acestei reglementări.
- 70 Prin urmare, o măsură de înghețare a fondurilor și a resurselor economice aparținând recurentului nu putea fi adoptată în cadrul unui regulament prin care se urmărește sancționarea unei țări terțe adoptat în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE decât pe baza unor elemente precise și concrete care să permită să se stabilească faptul că recurentul menționat beneficiază de politicile economice ale conducătorilor Republicii Uniunii Myanmar.

- 71 Din ansamblul considerațiilor de mai sus rezultă că, statuând că este permis să se prezume că membrii de familie ai administratorilor unor întreprinderi beneficiază de funcția exercitată de aceștia astfel încât beneficiază și ei de politicile economice ale guvernului și că, prin urmare, există o legătură suficientă, în temeiul articolelor 60 CE și 301 CE, între recurent și regimul militar din Myanmar, Tribunalul a comis o eroare de drept.
- 72 Rezultă că primul motiv al recursului este întemeiat și că hotărârea atacată trebuie să fie anulată întrucât prin aceasta s-a omis anularea, în măsura în care îl vizează pe recurent, pentru lipsa de temei juridic, a regulamentului în litigiu.
- 73 Întrucât recunoașterea temeiniciei primului motiv determină anularea hotărârii atacate, nu mai este necesar să se examineze celelalte motive de recurs.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

- 74 Potrivit articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care recursul este întemeiat, Curtea anulează decizia Tribunalului. Curtea poate să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată.
- 75 În speță, Curtea dispune de elementele necesare pentru a se pronunța în mod definitiv asupra acțiunii în anulare a regulamentului în litigiu introdus de recurent la Tribunal.
- 76 În această privință, este suficient să se arate că, pentru motivele enunțate la punctele 60-70 din prezenta hotărâre, acțiunea este întemeiată și că este necesar ca regulamentul în litigiu să fie anulat, în măsura în care îl vizează pe recurent, pentru lipsa de temei juridic.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 77 Potrivit articolului 122 primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 78 Potrivit articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din acest regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât recurentul a solicitat obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată, iar Consiliul a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată aferente celor două proceduri.
- 79 Articolul 69 alineatul (4) primul paragraf din Regulamentul de procedură, de asemenea aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din acest regulament, prevede că statele membre și instituțiile care intervin în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. Conform acestei dispoziții, se impune ca Regatul Unit și Comisia să suporte propriile cheltuieli de judecată aferente atât procedurii în fața Tribunalului, cât și recursului.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

- 1) Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene din 19 mai 2010, Tay Za/Consiliul (T-181/08).**
- 2) Anulează Regulamentul (CE) nr. 194/2008 al Consiliului din 25 februarie 2008 de reînnoire și de întărire a măsurilor restrictive instituite împotriva Birmaniei/Myanmar și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 817/2006, în măsura în care îl privește pe domnul Tay Za.**

- 3) **Obligă Consiliul Uniunii Europene la plata cheltuielilor de judecată ocazionate atât de procedura în primă instanță, cât și de prezentul recurs.**
- 4) **Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, precum și Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată aferente atât procedurii în fața Tribunalului, cât și prezentului recurs.**

Semnături